కథ

నాగేటి చాలు

వల్లూరు శివప్రసాద్

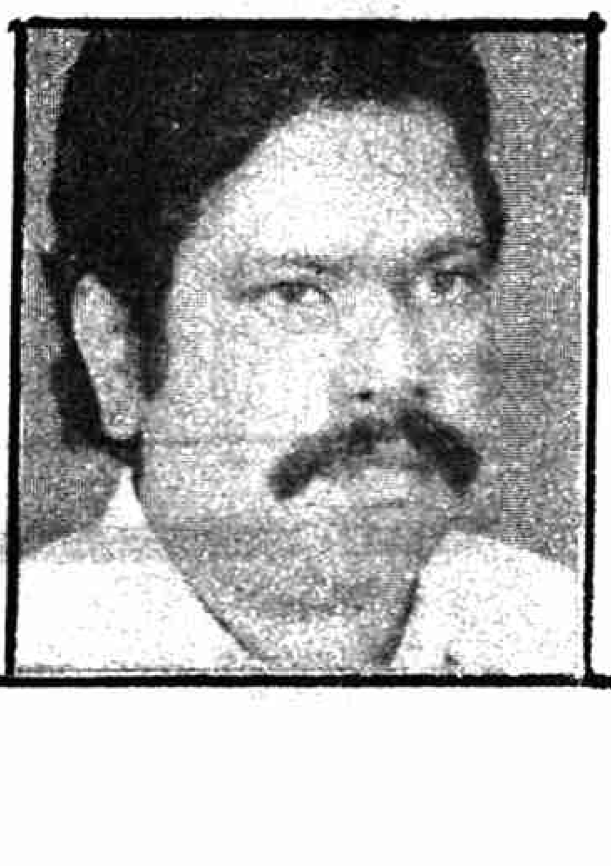

"నమ్మినోడికి సొమ్ము, నమ్మనోడికి దుమ్ము అన్నారు. కలుసుబాటు లేని యగసాయాన్ని బట్టుకుని ఎంత కాలం వేలాడమంటావు ! రూపాయికి రూపాయి పోవటమేగాని ఏం దక్కుతున్నది!"

పోస్ట్‌మాన్ తెచ్చిన రిజిస్టర్ ఉత్తరం అందుకుంటుంటే చలమయ్య చేతులు సన్నగా వణికేయి. గుండె దడదడ లాడింది. అలాంటివి గతంలో అనేకం వచ్చి, జీవనవృక్షాన్ని కొమ్మకొమ్మగా నరుక్కుంటూ వెళ్ళాయి. ఇక సవినయంగా సమర్పించు కోవటానికి మిగిలింది తలొక్కటే.

చలమయ్య ఆత్రంగా కవరు చించాడే కాని, తానుగా చదివి విషయం తెలుసుకోగలిగిన అక్షరజ్ఞానం వుంటేగా! రచ్చబండ మీద కూర్చుని కబుర్లాడుతున్న వారిలో చదవగలిగినవాళ్ళు లేకపోలేదు. కాని పదిమంది దృష్టికి విషయం వెళ్ళటం ఇష్టం లేకపోయింది.

ఇంటికెళ్ళేదారిలో బంధువుల కుర్రాడు ఒంటరిగా తారసపడ్డాడు. చదివి విషయం చెప్పమని కవరు అతని చేతిలో పెట్టాడు.

గుంటూరు నుండొచ్చిన ప్లీడరు నోటీసది.

సుభద్రా ఫైనాన్స్ గుంటూరు వారి నుండి ఋణంగా తెచ్చిన నలభైఐదువేలు రొక్కం, అసలు ఫాయిదాలతో తక్షణమే చెల్లించాలనీ, లేకుంటే చట్టపరమైన చర్యలకు సిద్ధపడమనీ సారాంశం.

అప్పట్లో శంకరం అప్పు తెచ్చిన మాట నిజమే! వ్యవసాయ ఖర్చులకోసం పీకల మీదున్న చిల్లర బాకీలు తీర్చటం కోసం ఇరవైవేలు అవసరపడ్తే రాజారావు ఇప్పించేడు. వడ్డీ లెక్కలు ఎట్లా వేసుకున్నా మూడేళ్ళకు నలభై వేలు కూడా కాదే! అసలు నలభై ఐదు వేలంటాడేమిటి ? రాసుకున్న కాగితాల్లో తఖరారు చేసేరనుకోవటానికి శంకరం చదువు రానోడేం కాదే !

ఇల్లు చేరుతూనే కొడుకు ఇంట్లో లేని సంగతి పసిగట్టి, "శంకరం ఏడి?' అడిగాడు భార్యని.

"పొయ్యిలోకి పుల్లలు అయిపోవచ్చినై. పత్తికట్టె ఏసుకురమ్మంటే ఎల్లాడు". భర్త చిర్రుబుర్రు లాడటం గమనిస్తూనే చెప్పింది సత్యవతి.

"పని కెల్లినోడు తిన్నగొత్తేగా! యాడ పెత్తనాలు కొడ్తన్నాడో!'' చిరాగ్గా అనుకున్నాడు.

కొడుకు గురించి భర్త ఎందుకలా చిర్రుబుర్రు లాడుతున్నాడో సత్యవతికి అర్థం కాలేదు. అదేమని అడిగితే సమాధానం రాకపోగా ఇంకా కస్సుబుస్సు లాడతాడు. అందుకే మరో ప్రశ్న వేయలేదామె.

కాసేపటికి శంకరం వగరుస్తూ బండెడు పత్తికట్టెమోసి తెచ్చి దొడ్లో పడేశాడు. తల కండువా దీసి కారుతున్న చెమట ధారలు తుడుచుకుంటూ పంచలోకి వచ్చాడు.

తండ్రీ కొడుకుల మధ్య తలెత్తబోతున్న వివాదం గురించే సత్యవతి ఆందోళన పడసాగింది.

"ఏరా! అప్పట్లో రాజారావు గుంటూరులో ఇప్పించింది ఎంత?" సూటిగా ప్రశ్నించాడు చలమయ్య.

ఆ ప్రశ్నకు శంకరం ఒక్కసారిగా ఉలిక్కిపడ్డాడు. ఇంత హఠాత్తుగా ఆ వివరం తండ్రికి ఎందుకు కావలసి వచ్చిందో అర్థం కాలేదు. తండ్రి ముఖకవళికలు అతన్ని కలవరపెట్టాయి.

''ఇరవైవేలనుకుంటాను'' అన్నాడు కలవరపాటును అణచి పెడ్తూ.

చలమయ్య విసురుగా జేబులో నుండి రిజిస్టర్ ఉత్తరం బయటకు లాగి శంకరం చేతికిస్తూ, "అయితే ముండా కొడుకు ఇలా ప్లీడరు నోటీసు ఇచ్చాడేమిట్రా ! కోర్టు కీడుస్తాడట కోర్టుకి...." అంటూ కోపంతో ఎగిరిపడ్డాడు.

శంకరం నోటీసు చదువుకున్నాడు. అందులో వున్న విషయం అతనికి చెమటలు పట్టించింది.

నిజం దాచి ఎవరినైనా ఎంతకాలం మభ్యపెట్టగలరు ! ఏదో రోజు నిజం బయటపడి తను దోషిలా, ద్రోహిలా అందరి ముందూ నిలబడక తప్పదు. ఇప్పటికైనా వాస్తవం తండ్రికి చెప్పటం మంచిదనుకున్నాడు. గుండె దిటవు పరుచుకున్నాడు.

"వాళ్ళు రాసింది అబద్ధం కాదు" ఉత్తరం మడిచి నీళ్ళు నములుతూ అన్నాడు శంకరం.

చలమయ్య పిడుగుపాటుకు గురైనట్లు అదిరిపడ్డాడు. ఆవేశం కట్టలు తెంచుకుంది.

"మరి మిగిలిన పాతికవేలు ఏవి? పేకాట క్లబ్బుల్లో తగలేశావా? తాగి తందనాలాడావా! ముండలకు పెట్టావా?" అంటూ శంకరం మీదకు పులిలా వురికి మెడపట్టుకున్నాడు.

లోపల్నుండి సత్యవతి పరుగున వచ్చి కొడుకును ఇవతలకు లాగింది. "ఏందయ్యా! మనం ఎండలో కష్టపడుతుంటే ఆడేవన్నా నీడలో కూచున్నాడా ?మనం వచ్చుడి మెతుకులు తింటుంటే ఆడేవన్నా పరమాన్నాలు మింగుతున్నాడా ! ఆడెలాంటోడో నీకు తెలవదా !" దుఃఖం ముంచుకొచ్చిందామెకు.

"నీ కొడుకు సత్య హరిశ్చంద్రుడేనే! ఆ పాతిక వేలు ఏమైనట్టు చెప్పమను'' నిలదీశాడు తల్లీ, కొడుకుల్ని

శంకరం రైలు దిగి రాజారావు ఇంటికి వెళ్ళేసరికి రాత్రి ఏడు కావస్తున్నది. అప్పటికే రాజారావు ఆఫీసు నుండొచ్చి స్నేహితులతో ముచ్చటిస్తున్నాడు.

ఊర్నుండొస్తూ తెచ్చిన కందిపప్పు మూట లోపలపెట్టి వరండాలోకొచ్చి రాజారావుతో పాటు కూర్చున్నాడు.

"అంతా కులాసేనా! ఇదేనా రావటం!' ' పలకరింపుగా అడిగాడు రాజారావు.

"అవునన్నా! నాలుగ్గంటల బండికొచ్చినా! ఉదయం బండి కొద్దామంటే ఆవేళకు ఆఫీసు

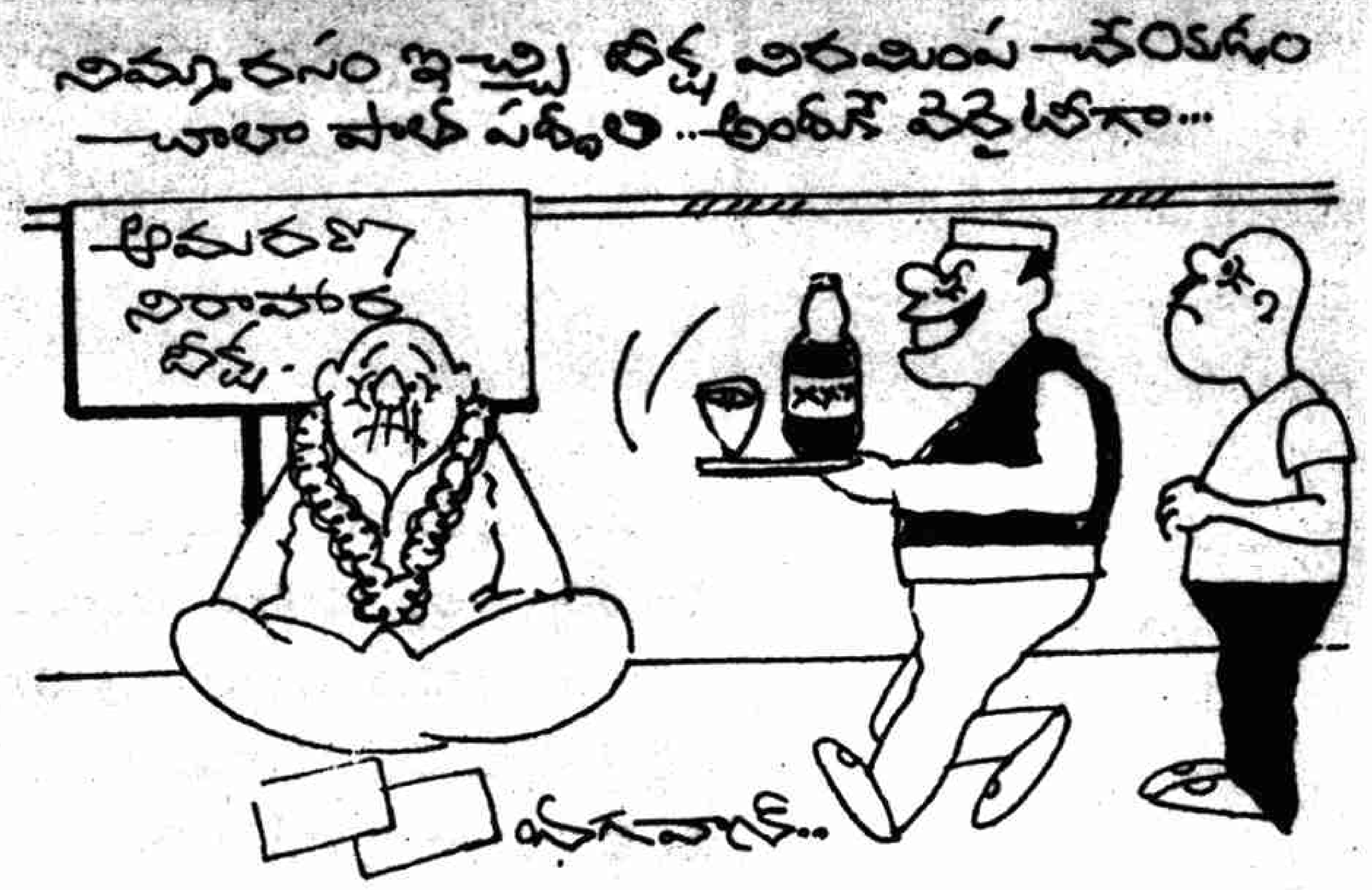

కెళ్ళే తొందర్లో వుంటావాయె !" అన్నాడు శంకరం.

"అదీ నిజమేలే!" అంటూ రాజారావు నవ్వి, స్నేహితులతో మాటల్లోకి దిగాడు.

"నీ అభిప్రాయం చెప్పు రాజా!" మిత్రులిద్దర్లో ఒకతను అందుకున్నాడు.

"గుడ్ ఎస్‌డా మంచిది కాబట్టే ఆ కంపెనీ షేర్ మార్కెట్లో నూటయాభై అంటే ఎగరేసుకెళ్తున్నారు. ఇప్పుడు అదే కంపెనీ ప్రమోట్ చేస్తున్న స్టీల్స్‌కి కూడా మంచి భవిష్యత్తు వుండొచ్చు. ప్రమోటర్స్ కోటాలో మనకు పదిరూపాయల షేర్ ఇరవై ఐదు రూపాయల కొస్తుంది. అంటే పదిహేను పెచ్చు. రెండు మూడు నెలల్లో పబ్లిక్ ఇష్యూ కొస్తాడు. నాకు తెలిసి గుంటూరులో బ్రోకర్లు ఇప్పటికి లక్షషేర్లపైనే అమ్మారు. మంచి డిమాండ్ వుంది " చెప్పుకొచ్చాడు రాజారావు.

"నీ అంచనా ఎంత లాభం రావచ్చుని" అడిగాడు మరో మిత్రుడు.

"పబ్లిక్ ఇష్యూ కొచ్చిన కొద్దినెలల్లోనే షేర్ వంద పలకొచ్చు".

"అంటే ఏడాదిలోనే మూడు రెట్లు లాభిస్తాయన్నమాట. అయితే ఒక పని చేస్తా. నా దగ్గర స్ట్రింక్ షేర్లు రెండొందలున్నాయి. వందకు మించి పెరగటం లేదు. అవమ్మితే ఇరవై వేలొస్తాయి. గుడ్‌ఎస్‌డా ఎనిమిది వందలు నాపేరన బుక్ చెయ్యి" చెప్పాడొక మిత్రుడు.

"నాకూ ఒక వెయ్యి బుక్‌చెయ్యి. బ్యాంక్ లో ఫిక్స్‌డ్ డిపాజిట్ కాన్సిల్ చేసి తెస్తా. ఏడాదిలో రెండు రెట్లు పెరిగితే మాత్రం లాభం కాదూ!" అంటూ మరో మిత్రుడు తన నిర్ణయం చెప్పాడు.

"ఓకే! అలాగే! బ్రోకర్‌కి చెప్తాను." అన్నాడు రాజారావు.

రాజారావు మిత్రులిద్దరూ శలవు తీసుకున్నారు. అతను స్నానం చేశాక ఇద్దరికీ భోజనాలు వడ్డించింది రాజారావు భార్య.

"ఏదో పని బడే వచ్చినట్లున్నావు?"

"ఏం పనుల్లే ! ఊళ్ళో వుంటే అరక్కి, ఊరొదిలితే అప్పుకేగా మేం సాగారేది. తొలకరొస్తుంది. య్యగసాయానికి పెట్టుబడి కావాలి" చెప్పేడు శంకరం నవ్వుతూ.

"బ్యాంకీవాళ్ళు అగ్రికల్చరల్ లోన్ ఇస్తారుగదా! ఫైనాన్స్ కంపెనీలంటే వడ్డీ పెచ్చువుతుంది. "

" పాత బాకీ చెల్లేస్తేగా కొత్త బాకీ పుట్టేది! అన్ని దారులూ మూసుకుపోయాకనే ఈ దారి పట్టింది."

"ఎంత అవసరమంటావు?"

"యగసాయానికి పదిహేను, చేబదుళ్ళకి ఐదు. మొత్తం ఇరవైవేలు."

"అప్పంటే తనఖా పెట్టాలిగా!"

"మా రైతుల తలలు తనఖాలకు పని కొచ్చేపాటి విలువలేనివి గందా ! పొలం దస్తావేజులు తెచ్చినా!"

"అవి పెట్టినా ఇవ్వడం కష్టంరా!"

"మా కష్టాలు ఎరిగినోడివి గనుకనే ఇప్పిస్తావని అయ్యపంపాడు. బంగారం తెద్దామంటే, యాడుందన్నా ? ప్రతియేడూ మా మొక్కల్ని బట్టే పురుగు ఆడోళ్ళ బంగారం తినే గదన్నా అంతో ఇంతో పంట చేతికంద నిస్తంది. నువ్వే నచ్చజెప్పాలి" నిరాశగా అన్నాడు శంకరం.

ఇద్దరూ భోజనం చేసి ఆరుబయట కుర్చీలు వేసుకుని చల్లగాలికి కూర్చున్నారు. ఊరిలో అయినవాళ్ళ మంచి చెడ్డలు, రాజకీయాల గురించి కాసేపు చర్చలు సాగేయి.

"అన్నా! ఇందాక మీరు మాట్లాడుకున్న విషయాలు కొన్తనాచెవి కెక్కినయిలే. మనూళ్ళో కూడా ఈ మధ్య కొందరు చెప్పుకోవటం విన్నాను. షేర్లంటే ఏమిటి?" అడిగాడు ఆసక్తిగా శంకరం.

"కొత్తగా ఒక కంపెనీ పెట్టాలనుకుంటే మూలధనం అవసరం గదా! కంపెనీ తనకు కావలసిన మూలధనాన్ని చిన్నచిన్న వాటాలుగా జారీ చేయడం ద్వారా సమకూర్చు కుంటుంది. ఆ వాటాలనే షేర్లు అంటారు. వాటి కనీస విలువ పది రూపాయిలుగా వుంటుంది. దరఖాస్తు దారులకు సాధారణంగా వంద లాట్లుగా ఇస్తుంటారు. అలా స్థాపించబడిన ఆ కంపెనీ సామర్థ్యం, ఆర్జించే లాభాలను బట్టి ఆ వాటాల విలువ వందల్లో పెరగొచ్చు" ఓపిగ్గా చాలా విషయాలు చెప్పాడు రాజారావు.

రాత్రి చాలాసేపు శంకరానికి నిద్ర పట్టలేదు.

"ఏడాదిలోగా మూడురెట్ల లాభం" అన్న మాటలే అతని చెవుల్లో గింగురు మంటు న్నాయి.

తనలాంటి పల్లెటూరి గబ్బిలాయిలకు ఇవన్నీ ఏం తెలుస్తాయి! జీవితాంతం తన శక్తినంతా భూమికి ధారపోసి తండ్రి ఏం బావుకున్నాడు? తను మాత్రం ఏం బావుకుంటున్నట్లు ! బ్రతుకును కష్టాలతో పేనుకుంటూ ఒక రాటకు కట్టేనుకు తిరగడమేగా! వారసత్వంగా ఆ తాడే తన మెడకు బిగుస్తున్నది. స్కూలు ఫైనల్ దాటని తన చదువూ నిరర్థకమైంది.

చదివి ఉద్యోగాలు చేస్తున్నా, తెలివితేటలతో వ్యాపారాలు చేసుకుంటూనో ఎండవేడికి అందక, చినుకు తడికి చిక్కక, పట్టణాలలో జనం ఎంత ఆనందంగా బ్రతుకు తున్నారు. ఏ పూట కష్టాన్ని ఆపూటకు కుంద కెక్కించుకు తినే కూలి నాలి జనం బాధలు, బ్రతుకులూ, తమలాటివే కావచ్చు.

ప్రకృతి ప్రతికూల శక్తులతో తలపడుతూ ముడి సరుకుల్ని ఉత్పత్తి చేస్తే దళారులకు, వ్యాపారులకు దండుకో గలిగిన వాడికి దండుకున్నంత. వ్యవసాయ ఉత్పత్తుల్ని చవకగా కొనుగోలు చేసే పరిశ్రమలకు రెట్టింపు లాభాలు. పట్టణాలకు సకల సౌభాగ్యాల నందిస్తూ పల్లెలు దరిద్రాన్ని పంచు కుంటు న్నాయి.

నగరాల్లో వానొస్తేనేం, రాకుంటేనేం ! అతి వృష్టయితేనేం, అనావృష్టయితేనేం! ఎండేదేముంది ! మునిగేదేముంది! పండేదే ముంది ! ఎవరికందాల్సిన సౌఖ్యాలు వాళ్ళ కందాల్సిందే ! వంపకాల్లో తేడాలొస్తే మీటింగులు, సమ్మెలు నిరసనలు, ధర్నాలు,

జాతీయరచనలు - వాటికి వేసిన బొమ్మల పోటీలో బహుమతి

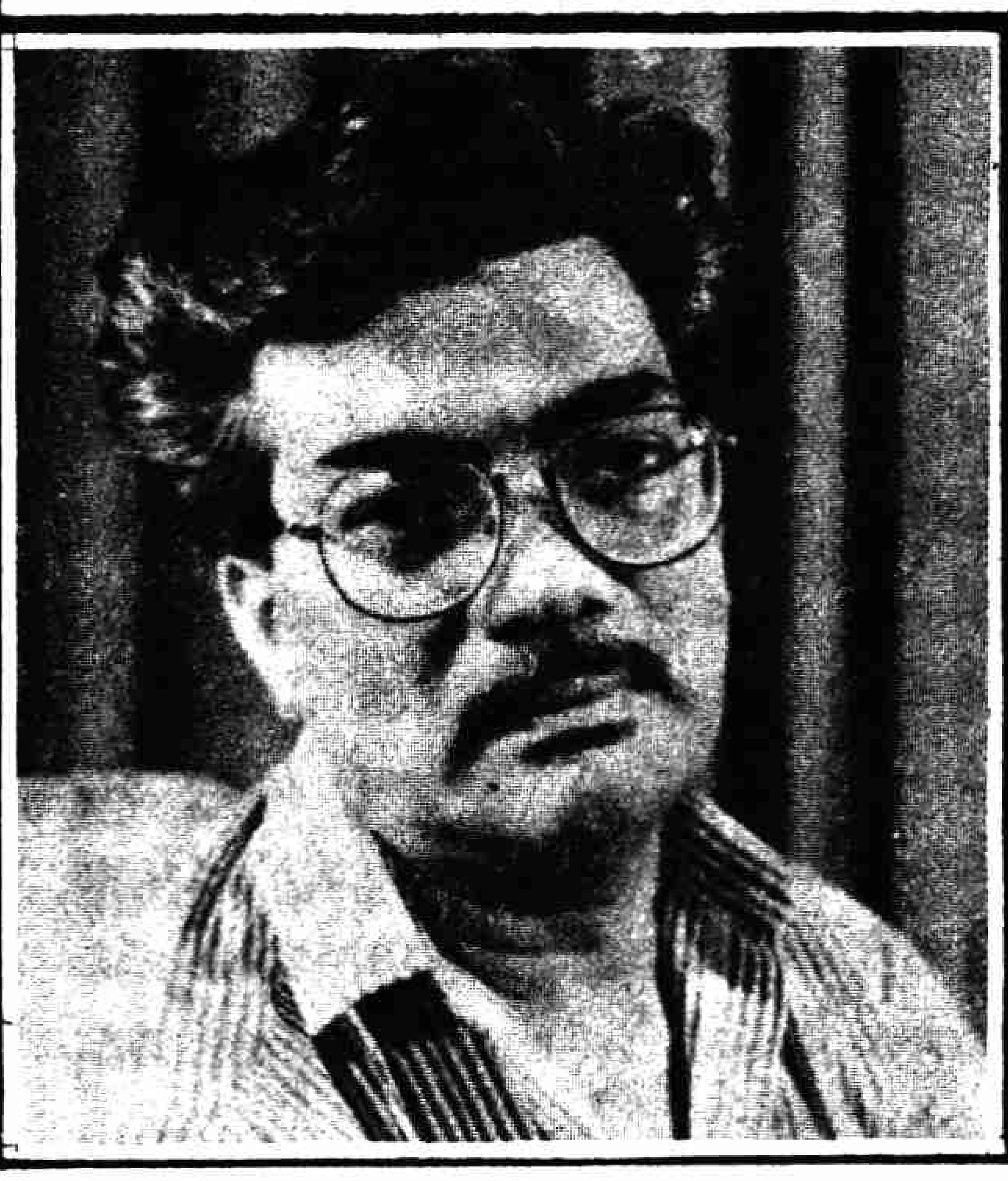

జాతీయవిద్యా పరిశోధనా మండలి నిర్వహించిన 28వ జాతీయ రచనలూ - వాటికి చిత్రించిన బొమ్మల పోటీలో ప్రముఖ చిత్రకారుడు శ్రీ బాలి చక్కని చిత్రాలు కూర్చడం వలన బొమ్మల విభాగంలో బహుమతి (5000/-లు) లభించింది. ఈ పోటీ రెండుసంవత్సరాల కొక పర్యాయం నిర్వహించబడుతుంది. ఆ బొమ్మలను సంస్థ నిర్వహణాధికారి డాక్టర్ సత్యేంద్ర వర్మ ప్రశంసించడం విశేషం. రచన చేసిన వారు శ్రీమతి మంజులూరి కృష్ణకుమారి "చిన్న పిట్టల పెద్ద మనసు"

సమ్మెలు! హక్కుల కోసం ఐక్యపోరాటాలు.

ఎలాంటి శక్తి యుక్తులూ లేకుండా మూగజీవాల్లా పల్లెల్లో పడుంటున్నది తామే గదూ! దోపిడీ దార్ల కసాయి తనానికి అమాయకంగా తమ తలలే కదూ తెగుతున్నది!

దారీ తెన్నూ తోచక నిస్తేజమవుతున్న జీవితాన్ని గట్టెక్కించాలి. గాలి వాలును బట్టి తెరచాప ఎత్తి తేనే పడవ సులువుగా, వేగంగా ఒడ్డుకు చేరేది. దిశ మారిస్తేనే దశ తిరిగిగేదనుకున్నాడు శంకరం.

"అన్నా! మరో పాతిక వేలు అదనంగా ఇప్పించాలి" ఉదయం బయల్దేరే ముందు రాజారావును అడిగాడు శంకరం.

"అదేమిటి! రాత్రి ఇరవై చాలన్నావుకదా!'

"అన్నాననుకో! ఆ పాతిక వేలు బెట్టి మీతో పాటు నేనూ వెయ్యిషేర్లు కొందామనుకుంటున్నా."

ఆ మాటలకు రాజారావు ఆశ్చర్యపోయాడు. "తెలిసీ తెలిని వ్యాపారాల్లో తల దూరుస్తావెందుకు?" అన్నాడు.

"నమ్మినోడికి సొమ్ము, నమ్మనోడికి దుమ్ము అన్నారు. కలుసుబాటు లేని యగసాయాన్ని బట్టుకుని ఎంతకాలం వేలాడమంటావు! రూపాయికి రూపాయి పోవటమేగాని ఏం దక్కుతున్నది! ఈ రకంగానైనా నాలుగు రూపాయిలు మిగిల్తే అప్పులు తీర్చి చెల్లెల్లి పెళ్ళి చేస్తాం. కాదనకన్నా!' ' ప్రాధేయపడ్డాడు శంకరం.

"పొలం మీద అంత అప్పు ఇవ్వొద్దూ?"

"అదేంటన్నా! తనఖా పెడ్తున్న నాలుగెకరాల పొలం విలువ లక్షపైనే వుంటది. షేర్లు మంచి రేటు రాగానే అతని డబ్బు వడ్డీతో సహా తీరుస్తాం గదా!" చెప్పాడు శంకరం.

"ఆలోచన బాగానే వుంది. మీనాన్న కివన్నీ ఇష్టం వుండొద్దూ?" అనుమానం వ్యక్తం చేశాడు రాజారావు.

"నాన్నకు తెలవకుండానే బాకీ సర్దుబాటు చేసుకుందాం." అన్నాడు.

రాజారావు ఫైనాన్స్ కంపెనీ వాళ్ళకు నచ్చచెప్పటంతో రుణంగా అడిగినంత ఇవ్వటానికి అంగీకరించారు. తండ్రిచేత అవసరమైన కాగితాల మీద వేలు ముద్రలు వేయించు కొచ్చాడు. తనూ సంతకాలు పెట్టాడు.

డబ్బు తీసుకున్న వెంటనే పాతికవేలు రాజారావు చేతికిచ్చి షేర్లు కొని పెట్టమన్నాడు. ఇరవైవేలు తండ్రికిచ్చాడు. అప్పు తీసుకున్నది అంతే ననుకున్నాడాయన.

పనుల ఒత్తిడి తగ్గిన తర్వాత గుంటూరు వెళ్ళి రాజారావును కలిశాడు. షేర్ సర్టిఫికెట్‌లు తీసి శంకరానికివ్వబోయాడు.

"నా దగ్గరెందుకన్నా! నాన్న కంటబడితే ఏమిటని నిలదీస్తాడు. సమాధానం చెప్పలేక చస్తాను. ఇక్కడే వుంచు." తీసుకోలేదు శంకరం.

శంకరం ఏడెనిమిది నెలల తర్వాత తిరిగి గుంటూరు వెళ్ళాడు.

"ఏవన్నా! షేర్ల రేటు ఎంత పెరిగినై" ఆసక్తిగా అడిగాడు.

"ఈపాటికీ కంపెనీ పబ్లిక్ ఇష్యూకి వచ్చి వుండాల్సింది. రాలేదు. ఒక షేర్ ఇన్ఫర్మేషన్ పేపర్‌లో ఆ కంపెనీ గురించి అనుమానాస్పదంగా రాసేరు." చెప్పాడు రాజారావు.

ఆ మాటలకు శంకరం భయపడ్డాడు. "కొంపదీసి కథ అడ్డం తిరిగితే నిలువునా మునిగినట్లేన్నా!" అన్నాడు ఆందోళనగా.

"అంతగా కంగారు పడనక్కరలేదు. కాకపోతే అనుకున్నంత లాభం రాకపోవచ్చు నంతే!" ధైర్యం చెప్పాడు రాజారావు.

శంకరం మనస్సులో అనుమాన బీజం పడనేపడింది. తొందరపాటుతో ఇందులో తల దూర్చలేదు కదా అనుకున్నాడు.

ఫైనాన్సియర్స్ నుండి ఉత్తరం వచ్చింది. అది తండ్రి చేతిలో పడనందుకు సంతోషించాడు. అప్పు ఇచ్చి సంవత్సరం దాటిందనీ, అనుకున్న మాట ప్రకారం వడ్డీ చెల్లు పెట్టాల్సిందనీ సారాంశం. శంకరానికి కాళ్ళుచేతులాడలేదు.

రాజారావును కలిసి ఉత్తరం చూపాడు. కొంత గడువిచ్చేలా చూస్తానని హామీ ఇచ్చాడు.

"షేర్లు కొని సంవత్సరం దాటింది కదా! ఒక రెట్టన్నా పెరగలేదంటావా?" ఆశగా అడిగాడు శంకరం.

"ఏం పెరగటమోరా! ఇన్‌కంటాక్స్ దాడి జరిగి ఆ కంపెనీ ఛైర్మన్‌ను అరెస్ట్ కూడా చేశారట. ఈ మధ్యనే పేపర్లో చదివాను. తప్పటడుగు వేశామేమోననిపిస్తుంది.'అన్నాడు రాజారావు.

శంకరానికి నిలువెల్లా చెమటలు పోసుకొచ్చాయి. ఆశలన్నీ కుప్పకూలి పోతున్నట్లనిపించింది.

నెలల తర్వాత ఫైనాన్సియర్స్ దగ్గర్నుండి రిజిష్టర్ ఉత్తరం వచ్చింది. తండ్రి తన చేతికే ఇచ్చి విషయం ఏమిటని అడిగాడు. తెచ్చిన ఇరవైవేలు అప్పుకు వడ్డీ జమవేయించమని రాసేరన్నాడు.

"తెచ్చిందంతా ఎరువులకు, పురుగు మందులకు పోస్తిమి. పండిన పంట సగం పురుగు తినిపోయె. తినక దిగిడిచిన పంటనేమో తొచిన కాడికి లెక్కగట్టి దళారీలు తిన్నారు. మనకేం మిగిలింది! అప్పులు, అవసరాలు! ఈ యేడన్నా పిల్లకు సంబంధం చూద్దామనుకుంటే, బతుకులు ఇట్లా కుంటుతా వుండె' ' తండ్రి కళ్ళనీళ్ళ పర్యంతమయ్యాడు.

"అన్నా! ఎంతో కొంతకు అమ్మిపెట్టు. అసలుకు, వడ్డీకి సరిపడా వచ్చినా చాలు. ఎంతకాలం అయ్యకు తెలవకుండా దాచగలను" రాజారావును కలిసి బ్రతిమాలు కున్నాడు.

రాజారావు భారంగా నిట్టూర్చాడు. "ఆ

కంపెనీ గుడ్‌విల్ దెబ్బతిందిరా. పదిరూపాయలకు కొటారన్న నమ్మకం కూడా లేదు. తెలిసీ, తెలీని వ్యవహారాలు నీకెందుకంటే విన్నావు కాదు" అసలు సంగతి బయటపెట్టాడు.

కొద్దిసేపు శంకరం నోటమాట పెగల్లేదు. పిచ్చిచూపులు చూస్తుండిపోయాడు. కళ్ళలోకి నీరు అలలు అలలుగా పొంగుకు వస్తున్నది. బాగా ఆలోచించి ఒక నిర్ణయానికి వచ్చాడు.

"అన్నా! వచ్చిన కాడికి తెగనమ్మి పెట్టు. ఫైనాన్స్ వాళ్ళకు వడ్డీ జమవేస్తేనన్నా కొంత గడువు దొరుకుతుంది. నాన్నకు తెలిసేలోగా ఏదో ఉపాయం చూడొచ్చు" చెప్పి వెనుదిరిగాడు.

నెల తర్వాత రాజారావును కలిశాడు.

"ఎనిమిది రూపాయల చొప్పున అమ్మేసరికి బ్రోకర్‌కి తలప్రాణం తోకకొచ్చిందట. అమ్మిపెట్టినందుకు కమీషన్ పోను మిగిలిన డబ్బు ఇదిగో" అంటూ డబ్బు తెచ్చి చేతిలో పెట్టాడు రాజారావు.

ఇరవైఐదువేలు పెట్టి కొంటే చివరకు ఎనిమిది వేలన్నా దక్కలేదు. డబ్బందుకుంటుంటే శంకరం చేతులు వణికాయి.

"నా రోజులు బాగుండి డబ్బందక కొనలేదు. నా స్నేహితులు ఈ గొడవ ముందే పసిగట్టి అయినకాడికి అమ్ముకుని నష్టం లేకుండా బయటపడ్డారట. ఇలా జరగటం నీ దురదృష్టంరా." సానుభూతి చూపాడు రాజారావు.

"నమ్మబలికినోడికి సొమ్ము నమ్మినోడికి దుమ్ము! ఏమనుకొనేం లాభంలే!" కన్నీళ్ళు తుడుచుకున్నాడు శంకరం.

ఆ డబ్బు తీసుకెళ్ళి ఫైనాన్స్ వాళ్ళకు వడ్డీ కింద జమవేయించి గడువు ఇమ్మని కాళ్ళు వేళ్ళా పడి సరేననిపించుకున్నాడు.

ఆ తర్వాత అసలుగాని, వడ్డీ గాని చెల్లువేసే అవకాశం చిక్కలేదు. నోటు గడువు తీరబోతున్నదని ఫైనాన్స్ వాళ్ళు ముందు జాగ్రత్తగా లాయర్ నోటీసు ఇచ్చారు.

☆ ☆ ☆

కొడుకు ద్వారా అంతా తెలుసుకున్న చలమయ్య కోపం నిగ్రహించు కోలేకపోయాడు. మొకరాని కున్న పలుపుతాడు లాగి శంకరం వళ్ళు వాతలు తేలేలా కొట్టాడు. సత్యవతి నెత్తీనోరు కొట్టుకుంటూ అడ్డు పడింది.

"చెట్టంత బిడ్డను కొట్టేందుకు చేతులెట్టా వస్తన్నయ్! ఇంత ఆస్తీ ఎవరు నుప్పేస్తే కర్పూ రంలా కరిగిపోయింది. ఇట్లా శని రాసుంటే ఆడేం చేస్తాడు." బిడ్డను వాటేసుకుని దెబ్బలు కాసుకుంటూ బావురుమన్నది.

"ఉన్న నాలుగెకరాలు అప్పులపాలు జేసి, ఎదిగిన పిల్లను ఏ అయ్యచేతిలో పెడ్తామే! ఇంత బతుకు బతికినూళ్ళో పూట గడవటం కోసం కూలంటూ ఎన్ని గడపలెక్కి దిగాల్నో వాడ్నే చెప్పమను! అంటూ తల్లడిల్ల పోయాడు చలమయ్య.

చలమయ్య ఆవేశం కాసేపటికి తగ్గుముఖం పట్టింది. తండ్రిచేత తిన్న దెబ్బలకు బాధను మూగగా దిగమింగుకుంటూ ఒక మూల పడున్న బిడ్డను చూస్తూ కడుపు తరుక్కుపోతుంటే వుండుండి ఏడుస్తున్నది సత్యవతి. చుట్టింట్లో మోకాళ్ళ మధ్య తల ఇరికించుకుని పసిదానిలా వెక్కిళ్ళు పెడ్తున్నది కస్తూరి. శంకరం పుట్టి బుద్ధెరిగాక తప్పుచేసి మాట పడ్డవాడూ కాదు. దెబ్బలు తిన్న వాడూకాదు.

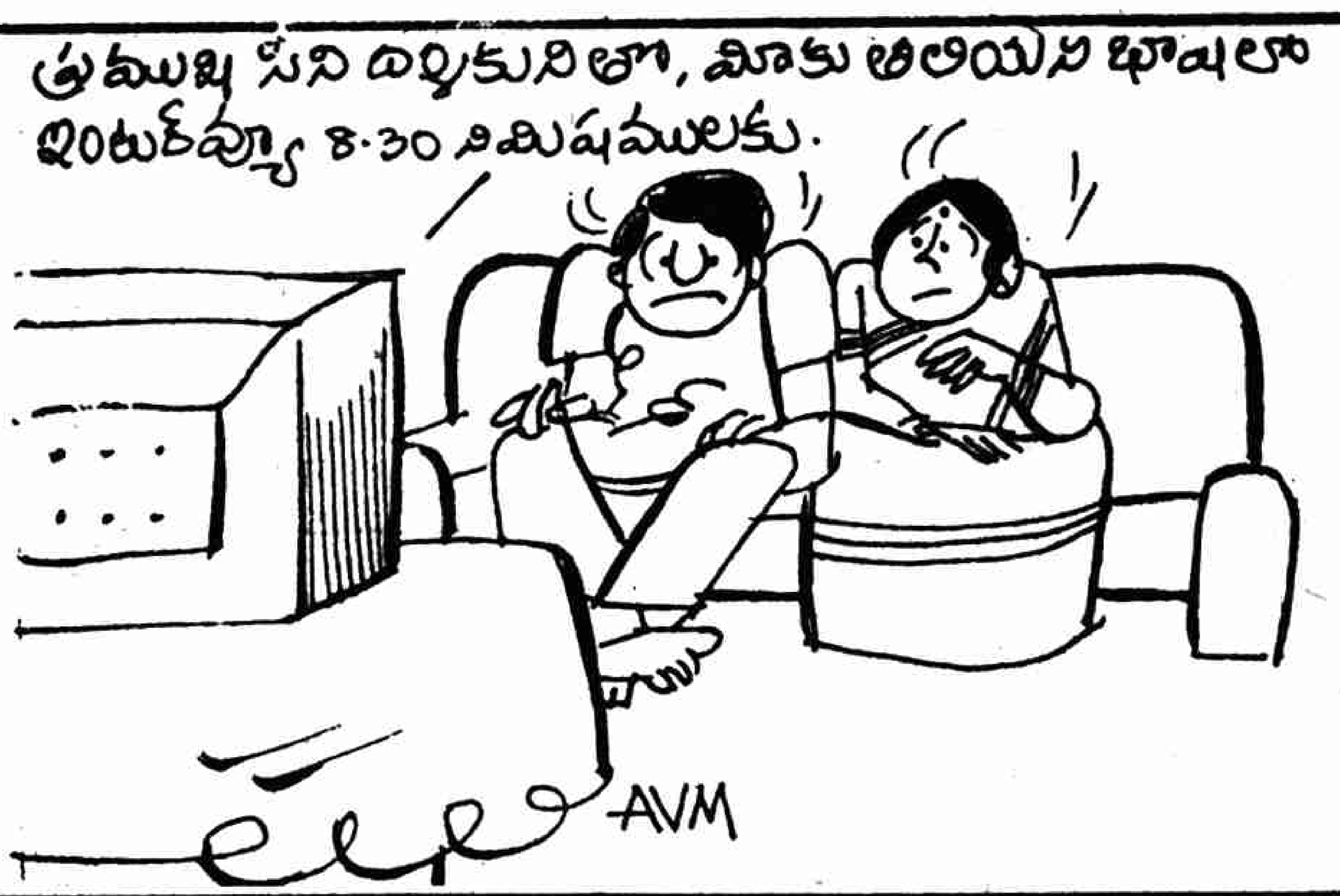

ఇంట్లో వుండేందుకు మనస్కరించక వీధిలోకి నడిచాడు చలమయ్య. కాళ్ళెటు లాగితే అటు నడుస్తున్నాడు. ఆలోచనలు గత జీవితంలోకి జారిపోయాయి.

పాతిక ఎకరాల భూమి, మూడు జతల ఎడ్లు, ఆరేడుపాడి గేదెలు తండ్రి అప్పగించాడు. ఇద్దరు జీతగాళ్ళున్నా సేద్యపు పనులతో కూసింత తీరిక చిక్కేది కాదు. పాడి పంటలతో జీవితం పచ్చగా కళకళలాడుతుండేది. నేడు ఆ వైభవం, వైభోగం ఏవి?

ఊటలేని బావిలో ఎన్నిమార్లు బొక్కెన వేస్తే మాత్రం నీటితో నిండుతుందా? యగసాయం కూడా అంతే!

తనొకరకంగా, తన బిడ్డ మరొక రకంగా మోసపోయారు. మోసగించటమే తెలివితేటలకు గీటురాళ్ళుగా చెలామణి అవుతున్న రోజులివి.

తండ్రిపోయి, యగసాయం తన పెత్తనం కింది కొచ్చిన యేడది. దొరపొగాకు వేస్తే మంచి దిగుబడి వచ్చి వేలకు వేలు ఆదాయం వస్తుందని ఆశతో రైతులు పోటీలు పడుతున్న కాలం. ఏకంగా ఇరవై ఎకరాల్లో పొగాకు వేయాలని తల పెట్టాడు. ఊపిరి సలపని పనులు.

పొలం దుక్కులు దున్ని, పదును చేసి, నారుకొని తెచ్చి నాటేశాడు. సకాలంలో వానలొచ్చి మొక్కల్ని సాకినయ్! ఎరువులు, పురుగుమందులు అవసర [illegible] కాడలు నిలువెత్తు లేచి, ఆకులు [illegible] చెవుల్లా దిగబారినయ్! చూసినోళ్ళు [illegible] బెట్టారు. వందక్వింటాళ్ళ పైనే దిగుబడన్నారు. చలమయ్య దశమంతుడన్నారు. కాదు పిల్లల అదృష్టమన్నారు.

ఆకు విరిసి(కర్రలకు ఆకులు అల్లే కొయ్య పరికరం) గుర్రాలతో కర్రలకు పొగాకు అల్లించి, బేరన్‌లకు ఎక్కించాడు. ఆకును కాల్పించి, బేరన్ దించాడు. పందిరిలో రాక్స్ పెట్టించాడు. పదునైన రోజు చూసుకొని మండెలు తొక్కిం చాడు. ఆకులు గ్రీడ్ చేయించాడు. ఒకటో నంబరాకు వంద క్వింటాళ్ళయింది.

కంపెనీ బయ్యర్లు ఎగబడ్డారు. ఎరవేశారు. పోటీలు పడ్డారు. సరుకిచ్చిన నెలలో డబ్బిస్తామన్నారు. మంచి రేటుకు బేరం కుదుర్చుకుని పంట అప్పగించాడు.

నెలాగి డబ్బుకోసం కంపెనీకి వెళ్ళాడు. ఇదిగో నిన్ననే సరుకు విదేశాలకు ఎక్కించామన్నారు. నెలాగి రమ్మంటే వెళ్ళాడు. డబ్బు ఇందా అందలేదంటూ ఒకవంతు మాత్రం ఇచ్చారు.

విదేశాల్లో అనుకున్నంత రేటు పడలేదనీ, నష్టపడ్డామనీ మరికొంత వ్యవధి ఇమ్మని దొంగ ఏడుపులు ఏడిచారు. నమ్మాడు తను.

తొలకరొచ్చింది. తిరిగి పొగాకే వేశాడు తను.

"మేం ఇబ్బందుల్లో వున్నా మీకు పెట్టుబడులకు అవసరం గదా" అంటూ మరికొంత దబ్బిచ్చారు.

మరుసటి యేడు కూడా మంచి దిగుబడొచ్చింది. బయ్యర్లు ఎగబడసాగేరు. రేటు ఐదోపదో తక్కువైనా మంచి కంపెనీ వాళ్ళకు పంట ఇద్దామనుకున్నాడు.

ముందరేడు బకాయివున్న కంపెనీ వాళ్ళు వచ్చారు. వడ్డీ కలిపి పాతబాకీ, కొత్త పంట డబ్బూ అణాపైసల్తో అప్పగిస్తామన్నారు. రాదంటే పాతబాకీకి నీళ్ళొదులు కోవాల్సి వస్తుందని భయపడ్డాడు. వ్యాపారస్తులకు మాత్రం ఇబ్బందులుండవాని, మాట నమ్మకం మీద వాళ్ళకే పంట అమ్మాడు.

ఏడాది పాటు తిరిగిన వాడు తిరిగినట్లే వున్నాడు. అదిగో ఇదిగో అంటూ వాయిదాలు. తియ్యటి కబుర్లు. అప్పుచేసి తెచ్చిన పెట్టుబడులకు వడ్డీలు పెరుగుతున్నాయి. గట్టిగా నిలదీస్తే వెయ్యో, రెండువేలో చేతికిస్తున్నారు. ఇవ్వాల్సింది లక్షకు తక్కువుండదు. తనలానే దిక్కుతోచక తిరుగుతున్న ఎందరో రైతులు.

ఓసారి వెళ్ళేసరికి కంపెనీకి తాళాలు పెట్టి వున్నాయి. దివాళా తీసిందన్నారు నష్టాలొచ్చి. కంపెనీ పెట్టిన పెద్దలు మాత్రం బంగళాల్లో వుంటూ కార్లలో తిరుగుతూనే వున్నారు.

నిజం నిలకడ మీద తెలిసింది. అదొక బినామీ కంపెనీ. ఊరూ పేరు లేనివాడు పేరు మీద పెట్టారు. సరుకు తరలించి, దొంగ లెక్కలు రాయించి కాగితాల మీద దివాళా తీయించారు. లక్షలాది రూపాయిలు పొట్టనేసుకున్నారు. అమాయక రైతుల్ని నిలువునా ముంచారు.

తను పోలీసు కేసు పెట్టాడు. అయిదూ పదీ తిన్నారు. హడావుడీ చేశారు. పట్టనూ లేదు. శిక్షలు వేయించనూలేదు.

"ఎందుకు సామీ! పనులొదులుకొని పిచ్చోడిలా ఎందుకు టేసెను చుట్టూ తిరుగుతావు. బుగ్గయిందేదయినా తిరిగి చేతికి అమరుద్దా. ఇవి పెద్దోళ్ళ యవ్వారాలు. ఏ నోటికందాల్సింది ఆనోటికందాక నీ తరపున నోరు తెరిచేదెవరు? పోకుండా మిగిలిందే దక్కుదలనుకో. వెళ్ళెళ్ళు "రోజూ పోలీసు స్టేషన్ చుట్టూ తిరుగుతుంటే జాలిపడి ఒక పోలీసు నిజం చెప్పాడు.

అప్పులు తీర్చటానికి వున్న పళంగా ఐదెకరాలు తెగనమ్మాల్సి వచ్చింది.

పోయిందెటూ పోయింది. గుండెలో బలం వుంది. చేతుల్లో సత్తువుంది. కురిసేందుకు మబ్బుల్లేవా! చినుకులు బడితే పదునెక్కటానికి ఇరవై ఎకరాల కొండ్ర లేదా! గింజలు చల్లితే పేనం పోసుకుని మొలకెత్తవా! మొక్కలు చల్లని మా తల్లుల్లా పంటల్ని కనవా! బిడ్డల కోసం ధైర్యం కూడదీసుకుని దుఃఖం దిగమింగుకున్నాడు.

నాగేటి చాళ్ళను ఇరవైయేళ్ళ పైనే చెమటతో తడిపి సేద్యం చేశాడు. వర్షాలు కురవనో, గాలిపాటు తప్పో పండలేదనుకున్న యేడాది ఖర్చులు దండగ పడితే, పండిందనుకున్న యేడు గిట్టుబాటు ధరలు లేక మిగులు తేలేది కాదు. చిగుళ్ళేస్తుందనుకున్న జీవితం మోడు బారే వుంది. ఆదాయం మించిన సేద్యపుఖర్చులు, కుటుంబ అవసరాలు భూమిని ముక్కలుగా మింగేశాయి.

చివరకు మిగిలింది నాలుగెకరాలు. అదీ ఇప్పుడున్న అప్పు తీర్చాలంటే అమ్మక తప్పదు. అమ్మి బాకీలు తీరిస్తే మిగిలేది ఎంత? కూతురి పెళ్ళి ఎట్లా చెయ్యాలి? ఏం చేసుకుతినాలి. ఏది చూసుకు బతకాలి!

చలమయ్య ఆవేదనతో కుమిలిపోసాగాడు. బ్రతకాలనే ఆశ ఒక్కసారిగా సన్నగిల్లింది. ఆ బలహీన క్షణాల్లో అతనో నిశ్చయానికొచ్చి ఇంటికేసి నడిచాడు.

ఇంట్లోకి వెళ్ళి నిశ్శబ్దంగా అల్మారా వెదికాడు. కావాలనుకున్నది అనుకున్న చోటలేదు. నాలుగు రోజుల క్రితం తనే సర్దిపెట్టాడు. కొడుకూ, తనూ ఒక విడత కొస్తుందని లెక్కలు గట్టారు. ఇంతలోకి ఏమైంది? దాంతో ఎవరికి అవసరమొచ్చింది?

ఉన్నట్లుండి ఒక ఆలోచన తటుక్కున మనస్సులో మెదిలి ఉలిక్కిపడ్డాడు. గుండె గుభేలు మన్నది. నిలువునా వణుకు పుట్టుకు వచ్చింది.

"ఏవే! శంకరం ఏడి?" ఇంట్లో కలయ జూస్తూనే ఆతుర్దాగా భార్యను అడిగాడు.

"ఇంతకు ముందే బయటికెళ్ళినట్లున్నాడు!" చెప్పిందామె.

"ఏమన్నా చెప్పాడా?"

"బిడ్డ చెప్తే మాత్రం చెవినేసుకునే వాళ్ళున్నారా?" ఆమె కంఠంలో దుఃఖం పొంగుకొచ్చింది.

చలమయ్య కొచ్చిన అనుమానం బలపడింది. క్షణాలు లెక్కిస్తూ కూచుంటే ప్రాణాలు దక్కవనుకున్నాడు. ఒక్క ఉదుటున బయటపడ్డాడు.

గనేల మీదుగా, పొలాల కడ్డం పడిపరిగెత్తసాగేడు. ఆయా సంతో వగరుస్తున్నాడు. సరిగా పెరకని పత్తి మొదళ్ళు పాదాల్ని కుళ్ళబొడుస్తున్నాయి. రక్తపు చారికలతో మట్టి పెళ్ళలు ఎర్ర బడుతున్నాయి.

"ఒరే! కన్నోళ్ళకు కడుపు కోత పెట్టమాకురా!" పదేపదే సణుగుతూ పరిగెడుతున్నాడు. కళ్ళు జలపాతాల్లా వర్షిస్తున్నాయి.

కావలి మనిషొకడు వూళ్ళోకొస్తూ తారసపడ్డాడు. "వీరయ్యా! మా శంకరంగాని కంటబడ్డాడ్రా నీకు?" రొప్పుతూ అడిగేడు.

"అవుపడ్డాడయ్యా! ఈ యాలప్పుడు ఎక్కడికని అడిగితే, 'యాలదేవుందిరా! ఎల్లాల్సిన చోటికే ఎల్తన్నాలే' అన్నాడు" చెప్పాడు వీరయ్య.

"దేవుడా! బిడ్డని దక్కించు!" అనుకుంటూ శక్తిని కూడదీసుకుని ముందుకు దూసుకెళ్ళ సాగేడు చలమయ్య.

పడమటి ఆకాశంలోకి వాలుతున్న సూర్యుడు పరిగెడుతున్న చలమయ్యకు తోడు నడుస్తున్నట్లుగా వుంది.

చేలోకి అడుగు పెట్టాడు. పత్తి మండెల చాటుకి పరిగెత్తాడు. పురుగు మందు సీసా మూత సీలు దీసే ప్రయత్నంలో వున్న కొడుకు కంటబడే సరికి ప్రాణం లేసొచ్చింది.

"రేయ్! నువ్వు మట్టయితే ఏం జూసుకు బతకాలిరా! నా తల కొరివి పెట్టాల్సినోడివి. ఆ మందు ముందుగా నా గొంతులో పొయ్యి" అంటూ కొడుకు ప్రక్కన నిస్సత్తువగా కూలబడ్డాడు.

శంకరం నిర్ఘాంత పోయ్యాడు. పురుగు మందు సీసా జెయ్యిజారింది.

"అయ్యా! ఈ భూమిని నమ్ముకున్నంత కాలం ఈదరిద్రం తీరదనుకున్నా! దారి మళ్ళితే నన్నా సుఖపడ్తామని ఆశపడ్డానయ్యా! కాని ఇట్లా దారి తప్పి గోతిలో బడతాననుకోలేదు' 'ముఖాన్ని చేతుల్లో దాచుకుని ఏడవసాగేడు.

"శంకరం! విత్తనాలు నాటాల్సిన ఈ చాళ్ళలో నిన్ను పాతటానికట్రా ఇన్నేళ్ళు పేనానికి పేనంగా సాకింది." అంటూ కొడుకుని పసివాడిలా గుండెల్లోకి పొదువుకుని మూగగా రోదిస్తుండి పోయాడు చలమయ్య.

★